

Pfv.II.21.141/2012/6.

A Kúria a dr. Tiborcz Attila ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Mészáros Mátyás Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen élettársi közös vagyon megosztása iránt a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróságon 16.P.20.533/2010. számon megindított és a Debreceni Ítéltábla Pf.IV.20.823/2011/9. számú közbenső ítéletével elbírált perében az említett számú jogerős közbenső ítélet ellen az alperes részéről 81. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelme folytán a 2013. március 26. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint) - ÁFÁ-t is tartalmazó - felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A peres felek 1987 tavaszán kerültek közelebbi kapcsolatba egymással. A felperes 1987 szeptemberében a B.-i Főiskolán már úgy kezdte meg nappali tagozatos tanulmányait, hogy hétvégenként az alperes M., F. utcai ingatlanában tartózkodott. A peres felek 1987 decemberében eljegyezték egymást. A felek megismerkedésekor az alperes még víz- és gázszerelőként dolgozott a helyi városgazdálkodási vállalatnál, de már abban az időben elhatározta, hogy barátjával „jószágtartásba” fog kezdeni. Az édesapja tanyáján kezdte meg a jószágtartást, nagytestű hízóbikák tartásával. A felperes hétvégenként gyakran kiment a tanyára az alperessel, és a jószágtartásba besegített. A felperes 1990. évben kapta meg a diplomáját, majd 1990. július 26. napjától 1991. január 30. napjáig a Sz. T.-nél dolgozott üzemmérnökként, ezt követően munkanélküli segélyben részesült. A felperes ekkor sz.-i lakhatását megszüntette és az alperes m.-i ingatlanába költözött, mert az életüket a továbbiakban együtt képzelték el. Az ingatlan egy másfél szobás vályogépület volt, amely az alperes 1/1 arányú tulajdonát képezte.

Mivel a nagytestű hízóbika tartása anyagilag hosszú távon nem volt gazdaságos, az alperes 1990-től tejelő tehenek tartásába kezdett. Miután az állattartás e formája sem bizonyult nyereségesnek, az alperes 1993. évben-Németországban vállalt munkát, majd 1994. évben M.-n a felperessel egy vaskereskedést nyitottak. A tejelő tehénállomány maradék részét 1995-ben ellopták, így egy-két év kihagyást követően az alperes ismételten hízó marhák tartásával kezdett foglalkozni. A felperes e közben több alkalommal munkanélküli ellátásban részesült, majd 1995 áprilisától egészen 2011. április 6. napjáig az alperesnél, mint egyéni vállalkozónál állt alkalmazotti jogviszonyban. Az alperes 1990-től 1992-ig főfoglalkozású mezőgazdasági vállalkozó, 1994. óta főfoglalkozású egyéni vállalkozó.

A peres felek közös ingatlanába a felperes végezte a házi és a házkörüli munkákat, továbbá aktívan részt vett az állattartásban és gondozásban, majd az alperes alkalmazottjaként eladóként dolgozott és a könyvelést is végezte a vaskereskedésben. A vaskereskedésből befolyt jövedelmet visszaforgatták a vállalkozásba. 1997. évben a peres felek közösen elhatározták egy farmergazdaság létrehozását az alperes apjától örökölt m.-i külterületi üres legelőn, és ide költöztették vaskereskedésüket is.

A felperes édesanyja az 1990-es évek elején kárpótlási jegyben részesült, amelyből az alperes közreműködésével az alperes földjei mellett elhelyezkedő földeket vásárolt. Ezeket a földeket a felperes édesanyja a felek ingyenes használatába adta. A peres felek 1997-ben építkezésbe fogtak az alperes által megörökölt külterületi földterületen, melynek során egy 96 m²-es családi házat, 300 m²-es terménytárolót, és 300 m²-es jószágtárolót építettek. A vaskereskedés a továbbiakban ezzel a telephellyel működött. Az építkezés befejezésére a peres felek kapcsolata az erejüket meghaladó munkavégzés, valamint amiatt, hogy közös gyermekük nem született, megromlott. 2004. évtől kezdődően az alperes az éjszakáit túlnyomó részt az újonnan épített ingatlanban, míg a felperes az utolsó közös lakásban töltötte. A felek a munkára összpontosított üzletük miatt különösebb társas életet nem éltek, kirándulni, nyaralni, pihenni nem jártak, érzelmileg egyre inkább eltávolodtak egymástól, melynek következtében a felperes 2010. október végén véglegesen megszakította az életközösséget az alperessel és leánytestvéréhez költözött. Az életközösség megszakadását követően a felperes továbbra is a vaskereskedésben dolgozott az alperes alkalmazottjaként. Az alperes 2009-ben kísérletet tett a kapcsolat helyreállítására, egy S. típusú személygépkocsit vásárolt a felperes nevére, megtanította gépkocsi vezetni, de az életközösség a felek között már nem állt helyre. Az alperes 2009 novemberétől táppénzes állományban volt, majd annak lejártát követően a munkaviszonyát is megszüntette az alperesi vállalkozásban.

A felperes keresetében az élettársi közös vagyon megosztását kérte. Előadta, hogy 1987 őszétől 2007. október végéig élettársi kapcsolatban éltek az alperessel.

Az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a felperessel nem voltak élettársak, soha nem gazdálkodtak együtt és nem hoztak létre közös vagyont. Nem vitatta, hogy a felperes részére fizetett munkabér ellenében a felperes a háztartási munkákat is ellátta, valamint a vállalkozás könyvelését is vezette, ez utóbbi azonban hagyott kívánnivalót maga után. Állította, hogy a felperes az általa folytatott mezőgazdasági tevékenységben és állattartásban soha semmilyen értéknövelő munkát nem végzett.

Az elsőfokú bíróság széles körű bizonyítási eljárás lefolytatását követően közbenső ítéletében megállapította, hogy a peres felek 1988. január 1. napjától 2007. október 31. napjáig élettársi kapcsolatban éltek. A Ptk. 685/A. §-ában foglalt szempontok alapján a felek körülményeire és az eset egyedi sajátosságaira figyelemmel vizsgálta az élettársi kapcsolat törvényi elemeinek a meglétét, illetve hiányát. Az élettársi kapcsolat fogalmi alapelemeihez rendelve részletesen számba vette a bizonyítékokat. A bizonyítékok mérlegelése körébe jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes konzekvens előadásával szemben az alperes ellentmondó nyilatkozatokat tett a közöttük fennálló kapcsolatra vonatkozóan. A bizonyítási eljárás eredményeképpen arra a megállapításra jutott, hogy a peres felek harmadik személyekkel szembeni összetartozásukat minden vonatkozásban felvállalták, érdektelen tanúk igazolták, hogy a felperes vezette a háztartást és a közös vállalkozásban, valamint az állattartásban is együtt dolgoztak. Ennél fogva megállapította, hogy a közös cél érdekében történő közös gazdálkodásuk is megvalósult. Kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes édesanyja által ingyenesen rendelkezésükre bocsátott jelentős mennyiségű földterületen is gazdálkodtak, a felperesnek hozzáférése volt a vállalkozás bankszámlájához, attól függetlenül, hogy mindkét fél saját bankszámlával is rendelkezett. Az alperes védekezésével kapcsolatban a bizonyítékok sorában értékelte, hogy az alperes egyetlen személyes meghallgatása során sem tudta megindokolni, hogy amennyiben a peres felek között nem volt érzelmi kapcsolat, miért költözött a felperes az alperes ingatlanába, és amennyiben a kapcsolatuk nem úgy alakult, ahogy ő elvárta, miért nem szakította meg az életközösséget, miért vásárolt az alperesnek gépkocsit a kapcsolat visszaállítása reményében. Az alperes 2011. szeptember 23. napján előterjesztett további tanúmeghallgatásra irányuló bizonyítási indítványát elkészttség és a jóhiszemű pervittel össze nem egyeztethető módon történő előterjesztése miatt elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezett, melyben elsődlegesen a felperes keresetének az elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyását és az alperes perköltségben történő marasztalását kérte.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta. Indokolásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a peres felek egymással ellentétes előadásának, a kihallgatott tanúk vallomásának az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes és a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek megfelelően történt értékelése alapján állapította meg a peres felek élettársi kapcsolatának fenn álltát 1988. január 1. napjától 2007. október 31. napjáig bezárólag. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság tényszerűen megjelölte, hogy a tényállást mely bizonyítékokra alapította, körültekintő, részletes jogi indokolással adta cáfolatát az alperes álláspontjának. Az elsőfokú bíróság érdemben is helyes indokolásával megfelelően alátámasztott döntésére figyelemmel az indokolás kiegészítését szükségtelennek találta, ugyanakkor annyiban pontosította, hogy a peres felek élettársi kapcsolatának időtartama alatt a Ptk. 578. § (1) bekezdése, az 1989. január 1. napjától hatályba lépett Ptk. 578/G. § (1) bekezdése, majd az 1996. június 19. napján hatályba lépett Ptk. 685/A. §-a tartalmazza az élettársi fogalom meghatározását. A peres felek jogviszonyára az alperes által hivatkozott 2009. évi XXXIX. törvény 6. §-ával módosított Ptk. 685/A. §-a nem alkalmazható, mert ennek rendelkezései 2009. július 1. napján léptek hatályba. Rámutatott, hogy a szabályozás változásának a perbeli jogvita elbírálása szempontjából nem volt relevanciája, mert az élettársi kapcsolat fogalmi elemei a peres felek eltérő nemére tekintettel nem változtak. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság az egységes ítélkezési gyakorlat szerint járt el a tekintetben is, hogy az élettársi jogviszony fogalmi elemeinek megvalósulását összefüggéseiben vizsgálta, helyesen vette számba az élettársi kapcsolat törvényi feltételeit és helyesen alkalmazta a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat is, miszerint a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az alperessel élettársak voltak. A másodfokú bíróság részletes cáfolatát adta az alperes fellebbezésében foglalt érveinek arra hivatkozással, hogy az alperes előadása nem a kapcsolat fennállását igazoló körülmények gyengítésére, hanem csupán a kapcsolat minőségi hiányosságainak megállapítására alkalmasak. Megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság helyesen utasította el az alperes késedelmesen előterjesztett bizonyítási indítványát is. Rámutatott, hogy a bírói gyakorlat az élettársi kapcsolat fennállása szempontjából a törvényi tényállási elemek közül döntő jelentőséget tulajdonít a felek közös cél

érdekében történő együttműködésének, a közös életvitelnek és a jövedelem közös célra történő felhasználásának. Ezért az elsőfokú bíróság a peradatok alapján helyesen állapította meg azt is, hogy az életközösség végleges megszakadásának időpontja nem az alperes tanyára történő kiköltözésével, hanem a felperes utolsó közös lakásból történő elköltözésével valósult meg.

A jogerős közbenső ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak jogszabálysértés miatti hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását kérte. Anyagi jogszabálysértésként a Ptk. 685/A. §-ának, eljárásjogi szabálysértésként a Pp. 141. § (6) bekezdésének és 3. §-ának (3) bekezdésében foglaltaknak a sérelmére hivatkozott. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a Ptk. 685/A. §-ában foglalt konjunktív feltételek fennállásának vizsgálata során a rendelkezésre álló bizonyítékokból levont helytelen következtetés alapján jogszabálysértő módon állapította meg az élettársi viszony fennállását. Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a tanúvallomásokot is helytelenül mérlegelte, mert szerinte ezekből kétséget kizáróan sem a tartós érzelmi, sem a tartós gazdasági közösség nem állapítható meg. Álláspontja szerint a jogerős közbenső ítélet több helyen is - így a felperes jószágtartásba való besegítésének gyakorisága, az élettársi életközösség megszűnésének végső időpontja tekintetében - iratellenes megállapítást tartalmaz. Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok az élettársi jogviszonyt a házassággal azonos szinten kezelték, mert ez elvi és gyakorlati szinten is ellentétes a jogalkotói szándékkal. Sérelmezte azt is, hogy a másodfokú bíróság nem vizsgálta felül az elsőfokú bíróság által az alperesi tanúbizonyítási indítvány elutasítása jogszerűségét.

Az eljárásjogi jogszabályok körében kifogásolta, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvek nem tartalmazzák a Pp. 141. § (6) bekezdésében foglalt jogkövetkezményekre vonatkozó tájékoztatást. A Pp. 3. §-ának (3) bekezdésében foglalt tájékoztatás hiányában pedig az előterjesztett bizonyítási indítvány mellőzése jogszálysértő.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

Az élettársak vagyoni jogi viszonyait a Ptk. 578/G. § (1) bekezdése rendezi, amelynek az alkalmazása során felmerülő számos elvi jelentőségű kérdést a bírói gyakorlat alakított ki. Ilyen elvi jelentőségű kérdés, amire az eljáró bíróságok helyesen mutattak rá, hogy a Ptk. 578/G. § (1) bekezdésének alkalmazásával keletkezett élettársi közös tulajdon - a szerzésben való hozzájárulás arányában - csak akkor állapítható meg, ha a felek közös cél elérése érdekében jártak el és közös gazdasági tevékenységük eredménye élettársi közös tulajdont eredményezett (BH 1982/142.).

A jogerős közbenső ítélet azt a jogkérdést döntötte el, hogy a felek között 1988. január 1. napjától 2007. október 31. napjáig bezárólag a Ptk. 685/A. § b) pontja szerinti élettársi kapcsolat fennállt-e. E körben a Ptk. 578. § (1) bekezdése és 578/G. § (1) bekezdése alapján vizsgálta az élettársi kapcsolat fogalma kötelező tartalmi elemeinek a megvalósulását a peres felek együttélése alatt. Az egységes ítélkezési gyakorlat szerint az élettársi kapcsolat fogalom feltételezi a felek közös lakásban való együttélését, a közös háztartás fenntartását, a felek közötti érzelmi és gazdasági közösség fennállását, valamint azt is, hogy harmadik személyekkel szemben az összetartozásukat minden vonatkozásban vállalják. Ezeknek a felsorolt tényállási elemeknek együttes megvalósulása esetén lehet és kell az életközösség fennállását megállapítani. Vita esetén a bíróság az élettársi jogviszony fogalmi elemeinek megvalósulását a felek egyedi életkörülményeivel összefüggésben kell, hogy vizsgálja. A perbeli esetben az eljáró bíróságok helyesen vették számba az élettársi kapcsolat törvényi feltételeit, részletesen vizsgálták, tételesen végig vették azokat a körülményeket, amelyek az élettársi fogalom elemeit és tartalmát meghatározzák. Felderítették, hogy a felek az életközösségük fennállása alatt vagyoni értékeik felhasználásával, közös gazdasági cél megvalósítása érdekében közösen tevékenykedtek. Ez a közös gazdálkodás és együttműködés túlterjedt a mindennapi életvitel körén, tehát jogi értelemben vett élettársi kapcsolatról beszélhetünk (BH 1998/82-I.).

Az alperes felülvizsgálati kérelmében tévesen hivatkozik arra, hogy az eljáró bíróságok a házassági életközösség és a házastársak közös vagyon szerzésére vonatkozó jogszabályok alapján vizsgálták a peres felek közötti kapcsolat alakulását. Ezzel szemben megállapítható, hogy az eljáró bíróságok helyesen hivatkoztak a Ptk. 578/G. §-ának (1) bekezdése értelmében arra, hogy az élettársak együttélésük alatt a szerzésben való közreműködésük arányában szereznek közös tulajdont (BH 2000/301.), továbbá arra is, hogy a házastársi közös vagyoni szerzés vélelmével szemben az élettársi kapcsolat alatt szerzett teljes vagyonra a közös szerzést úgy kell vélelmezni, hogy a jövedelmek arányának a Ptk. 578/G. § helyes értelmezésével nem a vélelem szerinti közös tulajdon és különvagyon elhatárolása szempontjából, hanem az ún. szerzési arányok szempontjából lesz jelentősége (BH 2002/229., BH 20007/122., 2012/66.). Ennek megfelelően tehát helyesen alkalmazták a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítási teher szabályait is, hiszen jelen esetben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az élettársi kapcsolat a peres felek között fennállt, a perbeli időszakban a felek közös életvitelt folytattak, harmadik személyekkel szemben felvállalták az együvé tartozást és közös gazdasági cél elérése érdekében tevékenykedtek. Ennek körében helyesen tulajdonítottak jelentőséget annak, hogy az élettársi kapcsolat kezdete előtt és megszűnése után olyan jelentős érzelmi kapcsolatra utaló

magatartást tanúsítottak a felek, amelyből egyértelműen következtetni lehet az életközösség létrejöttének, illetve fenntartásának szándékára. Ezek az 1987-ben történt eljegyzés és az alperes életközösség helyreállítása érdekében tett cselekedetei 2009-ben. E két végpont között a közös háztartás vezetése és a közös gazdasági cél elérésére irányuló aktív, közös munkavégzés a felek között megvalósult. Egységes a bírói gyakorlat a tekintetben is, hogy az életközösség folyamatosságát nem befolyásolja az a körülmény, ha a felek tanulás vagy munkavégzés céljából nem tartózkodnak mindvégig közös lakóhelyükön.

A fentiek alapján tehát helytálló a jogerős közbenső ítélet megállapítása, miszerint az elsőfokú bíróság a felek előadásának, a bizonyítási eljárás során felmerült okirati és tanúbizonyítékoknak az egybevetése alapján, a bizonyítékokat a maguk összességében értékelve helyesen állapította meg a peres felek között az élettársi kapcsolat fennállását a perbeli időszakban (Pp. 206. § (1) bekezdése, BH 1996/258.).

A Kúria már több eseti döntésében rámutatott arra, hogy a bizonyítékok okszerű mérlegelése a másodfokú bíróságot is köti. Az indokolatlan felülmérlegelés következtében eltérő tényállás megállapítása és emiatt más jogkövetkezmény levonása az ügy érdemi elbírálására kiható jogszabálysértést valósít meg (BH 2006/403.).

A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt eljárási jogszabálysértésekkel kapcsolatban az alábbiakra mutat rá.

A bíróság a Pp. 124. §-a alapján meghatározott intézkedések körében a Pp. 141. § (2) bekezdése szerint intéz felhívást a felekhez nyilatkozataik megtételére és a bizonyítási eljárás lefolytatásához szükséges bizonyítékok előterjesztésére. Ennek kapcsán a feleket figyelmezteti a Pp. 141. § (6) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények alkalmazására. Nem helytálló az alperes hivatkozása, miszerint az elsőfokú bíróság ezt a kötelezettségét elmulasztotta, hiszen a peradatok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a keresetlevél benyújtását követő rövid határidőben, mindkét fél vonatkozásában már eleget tett e felhívási kötelezettségének. Jogi képviselővel eljáró fél esetén pedig nem elvárható, hogy ezt a felhívást a per folyamán többször is meg kelljen ismételnie.

A Pp. 164. § (1) bekezdésében foglaltak helyes értelmezése alapján az eljáró bíróságnak nem az a feladata, hogy a felek által előterjesztett bizonyítási indítványokat maradéktalanul teljesítse, hanem az, hogy az ügy eldöntéséhez szükséges, releváns bizonyítást lefolytassa. Figyelemmel arra, hogy a fent kifejtettek szerint jelen esetben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felek között az élettársi kapcsolat a perbeli időszakban fennállt, így a

bíróságnak elsősorban a felperes mint bizonyító fél indítványait kellett teljesítenie. Ugyanakkor az is megállapítható, hogy a bíróság az alperes indítványára is számos tanút meghallgatott, így a másodfokú bíróság helyesen foglalt állást abban, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése és a 141. § (3) bekezdésének helyes alkalmazásával utasította el az alperes bizonyítási indítványát elkésettség okán.

A Kúria számos eseti döntésében rámutatott arra, hogy a másodfokú bíróság által elkövetett olyan eljárási szabálysértés, amelynek az ügy érdemi elbírálására nincs lényeges kihatása, nem ad okot a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére (BH 1995/492.). A jogerős ítéletben tapasztalható elírások pedig más jogorvoslattal, a Pp. 224. §-ában foglaltaknak az alkalmazásával orvosolhatók.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős közbenső ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alperes felülvizsgálati kérelme nem volt eredményes, ezért a pervesztes alperes a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles a felperes felülvizsgálati költségének megfizetésére, figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendeletben foglaltakra.

Budapest, 2013. március 26.

Dr. Kőrös András s.k. a tanács elnöke, dr. Gyengéné dr. Nagy Márta s.k. előadó bíró, dr. Makai Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő